

Sygn. akt VIII U 1935/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Chaciński
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Pelczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 grudnia 2016 r. w L.

sprawy E. K. i M. F.

z udziałem zainteresowanego J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia ubezpieczeń społecznych

na skutek odwołania E. K. i M. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 2 lipca 2015r., znak (...) - (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII U 1935/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 lipca 2015 roku, numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.) stwierdził, że M. F. jako pracownik u płatnika składek (...) Spółka Cywilna J. K., E. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 marca 2015 roku (decyzja z dnia 2 lipca 2015 - akta ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła E. K. wnosząc o jej zmianę i objęcie M. F. ubezpieczeniem społecznym. W ocenie odwołującej, umowa zawarta z M. F. nie była pozorna, gdyż jako kierownik sklepu wymieniona wykonywała wszystkie powierzone jej obowiązki (odwołanie k. 2 a.s.). Powyższe odwołanie zostało zarejestrowane w tut. Sądzie w repertorium U za rok 2015, pod pozycją 1367.

Z powyższą decyzją nie zgodziła się także M. F., która w odwołaniu złożonym w dniu 29 lipca 2015 roku wniosła o jej zmianę poprzez objęcie jej ubezpieczeniem. Wskazała, że obowiązki wynikające z zawartej umowy o pracę

podjęła i wykonywała od dnia 1 marca 2015 roku (odwołanie k. 18 a.s.). Powyższe odwołanie zostało zarejestrowane w repertorium U za rok 2015, pod pozycją 1395.

W odpowiedziach na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedzi na odwołania k. 4-5 i 9-10 a.s.).

Postanowieniem z dnia 14 września 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zarządził połączenie sprawy VII U 1935/15 ze sprawą VII U 1367/15, do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przyjmując za podstawę prawną przepis art. 219 k.p.c. (postanowienie k. 12 a.s.).

Zainteresowany J. K. przyłączył się do odwołania (k. 105v a.s.).

W toku postępowania strony popierały stanowisko prezentowane w sprawie (k. 65v a.s., k. 105v a.s., k. 112v a.s., k. 127v a.s., k. 127v a.s.)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. oraz E. K. rozpoczęli w dniu 1 grudnia 2012 roku działalność gospodarczą pod nazwą (...) w formie spółki cywilnej. Wnioskodawcy w jej ramach prowadzili sklep spożywczy wielobranżowy O. przy ul. (...) w L.. Od września 2015 roku sklep ten jest prowadzony przez jednego właściciela, E. K., matkę M. F. (odpis z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – akta ZUS, częściowe zeznania J. K. k. 105v-106 a.s.).

Odwołująca M. F. ma wykształcenie średnie. Od dnia 1 kwietnia 2009 roku pozostawała w zatrudnieniu na podstawie umowy pracę w Biurze (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K., świadczącej usługi dla T.. Firma zajmuje się leasingiem pracowników. W trakcie zatrudnienia, w dniu (...) roku M. F. urodziła dziecka, po okresie urlopu macierzyńskiego w 2010 roku podjęła ponownie zatrudnienie w tej spółce. Wymieniona od dnia 1 lipca 2012 roku wykonuje obowiązki na stanowisku koordynatora na miasto L. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy. Na zajmowanym stanowisku M. F. pracowała na dwie zmiany: od 6 do 14, bądź od 14 do 22. Do jej obowiązku należy koordynowanie nowych pracowników, wizualizacja, dbanie o wygląd sklepu. Od dnia 2 stycznia 2015 roku otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1 750 złotych miesięcznie (akta osobowe k. 80 a.s. w tym: informacja o warunkach zatrudnienia k. 42 a.o., umowa o pracę z dnia 1 lipca 2012 roku k. 32 a.o, umowa o pracę na okres próbny k. 4 a.o.).

W dniu 27 lutego 2015 roku ubezpieczona zawarła z matką E. K. umowę o pracę na czas określony 2 lat - od 1 dnia marca 2015 roku do 28 lutego 2017 roku w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku kierownika sklepu spożywczego wielobranżowego O. w G.. Strony ustaliły wynagrodzenie miesięczne w wysokości 2800 złotych brutto miesięcznie. Jako datę rozpoczęcia pracy wskazano dzień 1 marca 2015 roku. M. F. przedłożyła zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierownika sklepu, odbyła szkolenie wstępne z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Do zakresu obowiązku wnioskodawczyni na stanowisku kierownika sklepu należał: zakup towarów- zamówienie, przyjęcie, przygotowanie do sprzedaży, obsługa komputera-programu Subiekt-GT, wycenianie towaru, obsługa kasy fiskalnej- sporządzanie dziennego i okresowego raportu sprzedaży, przeprowadzanie comiesięcznego remanentu, sporządzenie protokołu strat, rozliczanie faktur dostawców oraz inne zadania służbowe zlecone przez przełożonych (umowa o pracę- k. 31 a.s., zaświadczenie lekarskie k. 33 a.s., karta szkolenia wstępnego k. 37 a.s., zakres czynności pracownika k. 38 a.s.)

Sklep (...) był czynny w godzinach od 6 do 21, w niedziele od 9 do 16 w soboty od 6 do 20. Od początku jego funkcjonowania, właściciele E. K. oraz J. K. zatrudniali na stanowiskach sprzedawców osoby na podstawie umów zlecenia, stażystów w ramach umowy o staż z urzędem pracy, studentki albo uczennice- w celu uniknięcia obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za te osoby. W okresie od 9 czerwca 2014 roku do 8 marca 2015 roku na podstawie umowy o staż zawartej w (...) Urzędem Pracy jako sprzedawca była w nim zatrudniona I. C., która od dnia 1 marca 2015 roku wykorzystywała przysługujące jej dni wolne od pracy. Po odbytym stażu, I. C. nie została

zatrudniona przez E. K. na podstawie umowy o pracę (częściowe zeznania wnioskodawczyni E. K. k. 112v-113v a.s., pisma k. 17, k. 82 a.s.).

W dacie zawarcia umowy o pracę z M. F., w sklepie tym pozostawały w zatrudnieniu dwie osoby świadczące pracę na podstawie umowy zlecenia. Osoby te pracowały na zmiany, jedna na pierwszą, druga- na drugą zmianę (częściowe zeznania wnioskodawczyni M. F. k. 65v-66v a.s., k. 127v a.s.). Przed zawarciem umowy, M. F. pomagała sklepie i pracowała w nim (zeznania świadka I. C. k. 113v-114 a.s.). Po dniu 1 marca 2015 roku wnioskodawczyni pomagała w sklepie (...) w dni powszednie, przyjeżdżała na ul. (...) również w soboty. Zajmowała się zamawianiem towaru przez Internet. Robiła zakupy w marketach m.in. w(...), E.. Zamawiała warzywa w hurtowni (...) przy ul. (...), sprowadzała ciasta z firmy (...). Podpisywała w imieniu spółki (...) faktury VAT na zakup towarów, sporządziła protokół strat za miesiąc kwiecień 2015 roku (zeznania świadka I. C. k. 113v-114 a.s., zeznania świadka C. M. k. 106v a.s., zeznania świadka M. R. k. 106v-107 a.s., kserokopie faktur k. 18-23 a.s., protokół k. 24-25 a.s., częściowe zeznania wnioskodawczyni M. F. k. 65v-66v a.s., k. 127v a.s.).

W sklepie nie obowiązywał sztywny grafik, w kwestii obecności M. F. „dogadywała się” z właścicielami spółki. Wnioskodawczyni podpisywała listę obecności. Otrzymała wynagrodzenie: za maj 2015 roku w wysokości 1 626,98 złotych, za kwiecień 2015 roku - 2 017,68 złotych, za marzec - 2 082,97 złotych (indywidualna lista płac k. 27-29 a.s., częściowe zeznania wnioskodawczyni M. F. k. 65v-66v a.s., k. 127v a.s.).

M. F. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę od dnia 26 marca 2015 roku. Z informacji Wydziału (...) i Składek wynika, że wymieniona przebywała na zwolnieniu lekarskim od dnia 1 marca 2015 roku (zwolnienie z kodem (...)) (pismo z dnia 25 czerwca 2015 roku - akta ZUS).

W dniu 23 marca 2015 roku M. F. została hospitalizowana, w okresie od 23 marca do 4 kwietnia 2015 roku była niezdolna do pracy w związku ze stanem ciąży. Od dnia 4 maja 2015 roku do 19 września 2015 roku wymieniona przebywała na zwolnieniu lekarskim w sposób ciągły. W dniu(...) roku M. F. urodziła drugie dziecko. Wnioskodawczyni w dalszym ciągu pozostaje w zatrudnieniu w biurze P. (częściowe zeznania wnioskodawczyni M. F. k. 65v-66v a.s., k. 127v a.s.).

Z dniem 11 września 2015 roku odwołująca otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę z zachowaniem 2-tygodniowego okresu wypowiedzenia, który upłynął z dniem 26 września 2015 roku (pismo k. 39 a.s.).

M. F. była jedynym pracownikiem zatrudnionym przez spółkę, przed jej zatrudnieniem nie zgłoszono żadnego pracownika do ubezpieczeń społecznych, po przejściu przez wymienioną na zwolnienie nikt nie został zatrudniony na jej miejsce na zasadzie umowy o pracę, jej obowiązki przejęła jej matka.

Sklep (...) w dalszym ciągu funkcjonuje, od września 2015 roku jest prowadzony wyłącznie przez E. K.. W okresie od czerwca 2014 roku do czerwca 2016 roku wymieniona świadczyła pracę w K. (...)w L. na stanowisku branzysty. W powyższym czasie zatrudniała w sklepie na stanowiskach sprzedawców studentów i uczniów, za które to osoby nie istniał obowiązek opłacania składek (częściowe zeznania wnioskodawczyni E. K. k. 112v-113v a.s.).

Zainteresowany J. K. pozostaje w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę w Urzędzie(...) W. na stanowisku kierowcy, świadczy pracę w godzinach 7:30-15:30 (częściowe zeznania J. K. k. 105v-106, k. 107 a.s.).

Organ rentowy powziął wątpliwości co do rzeczywistego istnienia stosunku pracy, który mógłby w świetle obowiązujących przepisów ubezpieczeniowych stanowić podstawę do objęcia M. F. dodatkowo ubezpieczeniami społecznymi i dlatego przeprowadził postępowanie wyjaśniające. W jego wyniku wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z 2 lipca 2015 roku (decyzja z dnia 2 lipca 2015 - akta ZUS).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd nie dał przy tym wiary treści dokumentów w

zakresie opisanego w nich stosunku pracy oraz okolicznościom mającym ten stosunek potwierdzić, mając na względzie wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego w sprawie.

Zeznania wnioskodawców E. K. oraz M. F., a także zainteresowanego J. K. okazały się niewiarygodne w przeważającej części. Na ich podstawie nie można przyjąć, że M. F. faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika składek na podstawie umowy o pracę od dnia 1 marca 2015 roku.

W ocenie Sądu, zarówno E. K., jak i M. F. nie potrafiły wyjaśnić potrzeby zatrudnienia wymienionej na podstawie umowy o pracę. Na intencje pracodawcy nie wskazywał również współwłaściciel sklepu (...). Nieprzekonujące były w tym zakresie motywy E. K. która zeznała, że potrzebowali pracownika na stanowisku kierownika sklepu, aby „mieć trochę wolności”. Przyznała, że dla „córki wybrała umowę o pracę, bo to było dla niej najbardziej korzystne”. Gdyby stanowisko pracy stworzone dla M. F. było faktycznie niezbędne, E. K. i J. K. szukaliby już wcześniej pracownika na takie stanowisko. W latach 2012-2015 właściciele sklepu nie potrzebowali osoby do wykonywania funkcji kierownika sklepu, po rozwiązaniu z nią umowy o pracę, kwestiami organizacyjnymi zajmowała się E. K..

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawczyni M. F., E. K., zainteresowanego J. K. oraz korelujące z nimi w tym zakresie zeznania świadków, że wnioskodawczyni wystawiała faktury, zamawiała towary, obsługiwała klientów.

Świadek C. M. zeznała bowiem, że widziała, iż wnioskodawczyni M. F. przywoziła towar, stała za ladą, pracowała przy komputerze, nosiła towar. Powyższą okoliczność potwierdził również świadek M. R., który pracując na stanowisku przedstawiciela handlowego potwierdził, że kontaktował się wiosną 2015 roku z M. F. w sprawie zamówień. Na powyższą okoliczność zeznawała także świadek I. C., która wskazywała, że M. F. pomagała matce w sklepie również przed zawarciem umowy, przed marcem 2015 roku, zaś po tej dacie wykonywała w sklepie czynności polegające na obsłudze klientów, wystawianiu faktur, sporządzaniu zamówień. Z powyższych zeznań wynika więc, że wnioskodawczyni mogła pomagać E. K. przy prowadzeniu sprzedaży w sklepie, gdyż była tam widywana w marcu 2015 roku i mogła uczestniczyć w wykonywaniu czynności związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą- tym bardziej, że jedna z pracownic zdecydowała się przestać świadczyć pracę w ramach umowy zlecenia.

Wskazać jednak należy, iż świadkowie I. C., C. M. ani M. R. posiadali szczegółowej wiedzy odnośnie warunków zatrudnienia M. F. na stanowisku kierownika sklepu. Z zeznań tych nie można wywodzić, jaki był rzeczywisty zakres obowiązków wnioskodawczyni oraz w jakich godzinach M. F. świadczyła pracę. Zeznania te jako pobieżne i skrótowe nie mogły stanowić podstawy do uznania, iż wymieniona rzeczywiście świadczyła pracę w sklepie swojej matki od marca 2015 roku na podstawie umowy o pracę. Z zeznań odwołujących, zainteresowanego ani świadków nie wynika również, w jaki sposób właściciele sklepu kontrolowali pracę M. F. i rozliczali ją z wykonywanych obowiązków. Nie wynika z nich także, by wymieniona wykonywała pracę w sposób stały, zorganizowany i podporządkowany.

Z niewiarygodne Sąd Okręgowy uznał zeznania E. K. oraz M. F. określające zakres jej rzekomych obowiązków. Sąd nie kwestionuje, że wymieniona miała kompetencje, aby zostać kierownikiem sklepu, mając na uwadze jej doświadczenie zawodowe w Biurze (...) Sp. z o.o. Trudno jednak zrozumieć, w jaki sposób wnioskodawczyni miałyby wykonywać powierzone jej czynności, skoro, w świetle jej zeznań, bywała w pracy codziennie tylko 2 godziny dziennie (w soboty po 4 godziny dziennie). Czas pracy M. F. nie był jednoznacznie wskazywany, odwołująca zeznała, że w sklepie nie obowiązywał jej sztywny grafik, w kwestii obecności „dogadywała się” z właścicielami spółki.

Dowodem na faktycznie istniejący stosunek zatrudnienia nie mogły być w tym zakresie składane przez M. F. podpisy na liście obecności, ani dokumentacja księgowa pracodawcy, a także okoliczność, że odwołująca podpisywała faktury VAT. W ocenie Sądu, dokumentacja zatrudnienia wnioskodawczyni (kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie k. 30 a.s., informacja o warunkach pracy k. 32 a.s., kwestionariusz osobowy dla pracownika k. 34 a.s.) sporządzone została jedynie na potrzeby uwiarygodnienia nieistniejącego stosunku pracy. Porozumienie pomiędzy M. F. a jej matką E. K. miało na celu przygotowanie dokumentacji (w tym miesięcznej karty ewidencji czasu pracy, list obecności k. 41-46 a.s.) i tym samym podjęcie umożliwiających jej uzyskanie dodatkowego tytułu ubezpieczeń.

Nadto, z doświadczenia życiowego wynika, iż pracodawca, zatrudniając nowego pracownika, nie tylko proponuje mu umowę na czas próbny, względnie określony, celem sprawdzenia jego umiejętności, ale również proponuje takiemu pracownikowi początkowo niższe wynagrodzenie. Wysokość wynagrodzenia M. F. została ustalona na kwotę 2 800 złotych brutto miesięcznie w ramach 1/2 etatu. Odbiegało ono wyraźnie od jej dotychczasowego wynagrodzenia na stanowisku koordynatora na miasto L. w Biurze P.(...)w K., które ustalono w wysokości 1750 złotych w ramach pracy na pełny etat.

Za niewiarygodne Sąd Okręgowy uznał również twierdzenia wnioskodawczynie M. F. w części w której wskazała, że w momencie podpisania umowy o pracę nie wiedziała, że jest w ciąży, o stanie tym dowiedziała się w trakcie pobytu w szpitalu- w świetle treści pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2015 roku, z którego wynikało, że wymieniona przebywała na zwolnieniu lekarskim już od dnia 1 marca 2015 roku (zwolnienie z kodem (...)). Wnioskodawczynie, jak przyznała w odwołaniu, od 23 marca 2015 do 4 kwietnia 2015 roku była niezdolna do pracy, następnie od dnia 4 maja 2015 roku do dnia porodu pozostawała na zwolnieniu lekarskim w sposób ciągły. Podjęcie w tej sytuacji dodatkowego zatrudnienia, co oznaczałoby pracę w łącznym wymiarze 1 i 1/2 etatu, byłoby niezrozumiałe. Trudno uwierzyć, aby wnioskodawczynie będąc w dniu 1 marca 2015 roku niezdolną do pracy, ryzykowałyaby zdrowiem swoim i swojego dziecka.

Sąd Okręgowy uznał, że zeznania I. N. (k. 106v a.s.) nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy. Świadek wskazał bowiem, że pracowała w sklepie w G. jedynie przez 3 dni marca, przy czym nie dotyczyło to 2015 roku, lecz wcześniejszego okresu i w czasie świadczenia pracy nie miała styczności z J. K. ani z M. F.. Tym samym, zeznania wymienionego świadka nie przyczyniły się w żadnej mierze do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył, co następuje:

Odwołania nie są zasadne i nie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2016, poz. 963 ze zmianami) do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy, między innymi, realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Z powyższego wynika, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma prawo stwierdzać obowiązek ubezpieczenia oraz ustalać brak takiego obowiązku.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Ponadto, przepisy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 tej ustawy wprowadzają obowiązek, w odniesieniu do pracowników, ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Zgodnie z treścią art. 13 pkt 1 ustawy, obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w okresach: pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania stosunku pracy.

Zgodnie z przepisem art. 83 § 1 zdanie 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku kodeks cywilny (t.j. Dz. U. 2014, poz. 121 ze zm.) oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Gdy pod pozorowaną czynnością nie kryje się inna czynność prawna, mamy do czynienia z tzw. pozornością zwykłą.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną była odmienna interpretacja przez strony okoliczności zawarcia umowy o pracę, celu tej umowy oraz świadczenia pracy przez wnioskodawczynię na rzecz E. K. oraz J. K. prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż pozorność czynności prawnej i zawarcie umowy w celu obejścia prawa stanowią dwa różne pojęcia prawne. Inne są przesłanki nieważności bezwzględnej czynności prawnej dokonanej dla pozoru, aniżeli z powodu obejścia prawa.

Jak wynika z treści art. 8 ust. 1 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. Przyjęcie, że dochodzi do powstania stosunku pracy, niezależnie od tego, czy pracownik do pracy przystąpi, obalone jest przez ustalenie, że pomimo zawarcia umowy nie nastąpiło zatrudnienie pracownika. Dlatego w sytuacji, gdy po zawarciu umowy o pracę pracownik podejmie pracę i ją wykonuje, a pracodawca zgodzi się na to, nie można mówić o pozorności czynności prawnej, gdyż z tego wynika wniosek, że strony zawierając umowę nie miały zamiaru niewykonywania pracy przez pracownika. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega natomiast na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do osiągnięcia celu, który jest przez nią zakazany (art. 58 k.c.).

Wskazać przy tym również należy, że pozorność ma miejsce nie tylko wtedy kiedy praca nie jest świadczona, a także wówczas, gdy jest świadczona, ale na innej podstawie niż umowa o pracę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku, sygn. I UK 43/09). W każdym przypadku, jak wskazuje się w orzecznictwie, decydujące znaczenie mają treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania, w kontekście art. 22 k.p., który zawiera legalną definicję stosunku pracy, wskazuje na jego cechy, określa jego treść, podmioty oraz zobowiązania wzajemne stron. Konstytutywne cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych to dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Wymienione elementy powinny wystąpić łącznie by doszło do zawarcia stosunku prawnego, o którym mowa w art. 22 k.p. Dlatego też o charakterze umowy o świadczenie pracy nie może przesądzić tylko jeden jej element, ale całokształt okoliczności faktycznych. W przypadku ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania), nie jest możliwa jego kwalifikacja do stosunku pracy. W ustalonym stanie faktycznym sprawy istotnego znaczenia nabiera okoliczność podporządkowania i kontroli pracy ubezpieczonej przez płatnika składek w czasie jej świadczenia, bowiem jak wskazuje się w orzecznictwie, podporządkowanie jest jedną z najistotniejszych cech stosunku pracy, a jej brak jest wystarczający do uznania, że wykonywana praca nie jest świadczona w ramach stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku, sygn. I UK 43/09).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 października 2005 roku, w sprawie I UK 32/05, LEX nr 191088, wskazał, że zawierając umowę o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi. Sam fakt, iż zawierając umowę o pracę strony kierują się wyłącznie objęciem pracownika ubezpieczeniem społecznym nie może skutkować nieważnością takiej umowy. Jednakże, jak już zostało wskazane, umowa musi być realizowana.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że przeprowadzone postępowanie dowodowe doprowadziło do ustalenia, iż wnioskodawczyni M. F. faktycznie nie zamierzała świadczyć pracy na rzecz płatnika składek, zaś czynności przez nią podejmowane miały na celu stworzenie pozorów wykonywania postanowień umowy o pracę. Tym samym, celem zawartej umowy o pracę było nie świadczenie pracy, jako takiej, a uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Przypomnieć należy, iż w przedmiotowym postępowaniu zasadnicze znaczenie odgrywa zasada wyrażona w treści przepisu art. 6 k.c., zgodnie, z którą ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Odnosząc tę regułę do niniejszego postępowania należy wskazać, iż zaskarżając decyzję organu rentowego odwołujące winny podważyć trafność ustaleń organu rentowego oraz wskazać na takie okoliczności w materiale dowodowym, które umożliwiałyby wysnucie wniosków zgodnych z jej stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego, M. F. oraz E. K. zawarły pozorną umowę o pracę, której rzeczywistym celem było uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Przedłożona umowa o pracę z dnia 27 lutego 2015 roku potwierdziła jedynie, iż M. F. zawarła pisemną umowę o pracę z wnioskodawczynią E. K.. Okoliczność tę potwierdziło również zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych. Niemniej jednak, samo sporządzenie dokumentacji potwierdzającej nawiązanie stosunku pracy, a nawet wypłata wynagrodzenia czy opłacenie składek ubezpieczeniowych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie przesądzało jeszcze o istnieniu stosunku pracy. Świadczyłoby o tym dopiero realne i rzeczywiste świadczenie pracy przez pracownika na rzecz pracodawcy. Samo podpisanie dokumentu umowy o pracę nie oznacza ważności oświadczeń woli stron w sytuacji, gdy strony te mają świadomość, że w rzeczywistości pracownik nie będzie świadczył pracy, a pracodawca nie będzie z tej pracy korzystać (wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 roku, II UK 321/04 OSNP z 2006/11-12/190, wyrok Sądu Najwyższego z 24 lutego 2010 roku, II UK 204/09, LEX nr 590241).

Nie można przyjąć, że wnioskodawczyni M. F. w pełni realizowała postanowienia umowy o pracę. W toku procesu nie wykazano, że rzeczywiście pracowała w wymiarze 1/2 etatu. Jak już wspomniano we wcześniejszej części uzasadnienia, M. F. podnosiła, że w kwestii obecności w sklepie „dogadywała się” z właścicielami spółki. E. K. zeznała, że czas pracy córki organizowały logistycznie razem.

Wskazać również należy, iż odwołująca E. K. nie wykazała potrzeby zatrudnienia osoby na stanowisku kierowniczym powierzonym córce umową z dnia 27 lutego 2015 roku i korzystania z pracy tej osoby za wynagrodzeniem. Przed datą 1 marca 2015 roku i po 1 maja 2015 roku - po rozpoczęciu zwolnienia lekarskiego przez M. F. do dnia porodu, nie zatrudniano nikogo na takim stanowisku. U źródła każdej umowy o pracę leży przyczyna w postaci konieczności pozyskania pracownika do wykonywania prac zakreślonych przedmiotem działalności gospodarczej pracodawcy. Pracodawca kieruje się własną potrzebą gospodarczą i przy prawidłowym, ważnym stosunku pracy ta potrzeba jest sprawczym czynnikiem zatrudnienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie stwierdzono, że przy ocenie pozorności umowy o pracę racjonalność zatrudnienia, potrzeba zatrudnienia pracownika są przesłankami istotnymi dla oceny ważności umowy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 2002 r., II UKN 359/99, OSNAPiUS Nr 13, poz. 447, z 17 marca 1997 r., II UKN 568/97, OSNAPiUS z 1999 Nr 5, poz. 18 oraz z 4 lutego 2000 r., II UKN 362/99, OSNAPiUS 2001 Nr 13, poz. 449).

Należy przyznać, iż przepisy prawa pracy nie zakazują zatrudnienia kobiet w ciąży. Podkreślenia jednak wymaga, jak wynika z powyższych wywodów, że nie była to przyczyna, dla której odmówiono uznania, iż pomiędzy M. F. oraz E. K. i J. K. powstał od dnia 1 marca 2015 roku stosunek pracy. Sąd Okręgowy w tej mierze zbadał rzeczywistą wolę stron w odniesieniu do istotnych elementów stosunku pracy, jak osobiste wykonywanie pracy przez zainteresowaną, jej podporządkowanie pracownicze, wynagrodzenie stanowiące ekwiwalent wykonanej pracy.

Zgromadzony materiał dowodowy świadczy bezspornie, że wnioskodawczyni M. F. nigdy nie pracowała u płatnika składek na zasadzie podporządkowania, a zgłoszenie jej do ubezpieczeń z tego tytułu miało na celu jedynie umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanych z chorobą w okresie ciąży i macierzyństwem ustalonych od dodatkowej, wyższej podstawy.

W konsekwencji sporną umowę o pracę, zgodnie z art. 83 § 1 k.c., należy uznać za pozorną, a więc nieważną. Nie doprowadziła, bowiem ona do nawiązania stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p. Tym samym nie zostały zatem spełnione ustawowe przesłanki objęcia M. F. obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, wynikającym z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i 12 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

W tym stanie rzeczy, w oparciu o powołane wyżej przepisy oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji wyroku.